

# TILSETTINGSPLAN FOR IFIKK, 2007-2011

## Innledning

Grunnlaget for arbeidet faglige prioriteringer ligger i UiOs strategiske plan for 2005-09, som forplikter institusjonen til en samlet gjennomgang av institusjonens fagportefølje. I prosessbeskrivelsen fra universitetsledelsen av 21.06.06, heter det at formålet med prosessen er ”å komme til vedtak om hvilke interne langsiktig prioriteringer som skal legges til grunn for en utvikling mot den høyere graden av faglig konsentrasjon, angi retning til fornyelse og videreutvikling av den faglige virksomheten og legge hovedpremisser for anvendelsen av ressurser og løpende dimensjonering av virksomhet.” Ved HF begynte forberedelsene til prosessen i fjor høst. I tråd med fakultetets bestilling, munner denne fasen av arbeidet nå ut i instituttets plan for tilsettinger de nærmeste fem år, altså frem til 2011. Arbeidet med faglige prioriteringer vil fortsette over jul, med fokus på langsiktige forskningsprioriteringer. Dette svarer til fase 1 av det prioriteringsarbeidet som Universitetsstyret har lagt opp til (vedtak av 11.05.06), og som skal gjennomgås av US mot slutten av våren 2007. Vi må regne med at denne prosessen vil kunne føre til enkelte justeringer i forhold til planen som nå fremlegges, særlig hva gjelder siste del av planperioden. For IFIKKs del, finnes også enkelte spesielle forhold som øker usikkerheten rundt vårt økonomiske handlingsrom i årene fremover (disse nevnes i avsnittet under). Likevel er det viktig for oss at en plan for utlysninger for de nærmeste år iverksettes så snart som mulig, siden alle våre faggrupper er avhengig av snarlige tilsetninger.

Planen bygger på den gjennomgangen av ressursituasjonen og de faglige prioriteringer som faggruppene gjorde i vår, etter anmodning per brev fra fungerende instituttleder Øivind Andersen av 25. april 2006. Dette arbeidet resulterte i et prioriteringsdokument fra hver av IFIKKs fire faggrupper. Planen trekker også på diskusjoner om tilsetting som har vært ført i løpet av høsten: Innspill fra ansatte og fagkoordinatorer til sammendraget av prioriteringsdokumentene, sendt ut tidligere i høst; innspill fra fagmiljøene til planutkast 1), sendt ut til alle ansatte 6. november; innspill til versjon ii, sendt til styret og fagkoordinatorer 11. november; diskusjon og vedtak i instituttstyret 16. november; samt løpende konsultasjoner med fagkoordinatorer.

Argumentasjonen i planen forholder seg til føringene fra UiO sentralt om å bygge på komparative fortrinn og vektlegge forskningsmessige prioriteringer. Generelt ønsker vi å fremme forskning på høyt internasjonalt nivå på alle instituttets fagområder, ved å styrke gode og lovende miljøer. Vi må også forholde oss til de konkrete undervisningsbehov som instituttet må kunne tilfredsstille, og som er en essensiell del av det økonomiske grunnlaget vi forutsetter i planen. Samtidig er det et overordnet mål for IFIKK å bedre kjønnsbalansen blant vitenskapelig tilsatte, og dette hensyn må veie tungt i den fornyelsesperioden instituttet nå går inn i.

De demografiske fakta ved IFIKK vil ha stor strategisk betydning fremover. Per august 2005 var det ca 68 vitenskapelige årsverk ved IFIKK. Tallet per 1/1 2007 vil være 63, og ved slutten av planperioden, i 2011, vil det være 51,5 vitenskapelige årsverk ved

instituttet, dersom det ikke tilsettes nye i perioden (beregnet avgang ved vanlig pensjonsalder). I 2012 og 2013 forsvinner ytterligere 9,25 årsverk ved ansatte som når pensjonsalder. Over 40 prosent av IFIKKs vitenskapelig ansatte vil ha nådd pensjonsalder i løpet av åtte år (regnet i årsverk er reduksjonen rundt 38 prosent). En meget viktig oppgave blir derfor å sørge for at den relativt omfangsrike tilsetting som nødvendigvis må komme de neste år, ikke fører til en ny opphoping av et smalt generasjonsutsnitt, men gjennomføres i mest mulig jevn takt, med henblikk på å oppnå variasjon i alder og karrierestadium blant nytilsatte. Samtidig må vi sørge for at IFIKK til en hver tid har tilstrekkelig besetning til å kunne ivareta sine primæroppgaver. For å kunne få til dette, kreves et langsiktig budsjettperspektiv, som ikke binder tilsettingstakten for stramt til de tilfeldige opphopninger av avganger som demografien tilsier. Dessuten bør vi allerede nå ta i betraktning de akutte behov som vil oppstå i enkelte faggrupper gjennom avganger som kommer umiddelbart etter femårsperiodens utløp.

## Grunnleggende ramme

Planen tar utgangspunkt i dagens budsjettsituasjon, og legger til grunn at årlig rammebevilgning fra fakultetet vil ligge om lag på 2007-nivå, det vil si ca 52,2 mill. Anslagsvis bør 8,4 mill. avsettes til drift (forskningstiltak, personlige driftsmidler, eksamenskostnader, timelærerkostnader, øvrige drift, samt internhusleie kr 3 mill.). Dette er en svekkelse av driftsbudsjettet i forhold til 2006, men representerer likevel et forsvarlig nivå. I utgangspunktet disponerer instituttet dermed 44 mill til årlige fastlønnskostnader. Fastlagt administrativ stillingsstruktur ved IFIKK (0,5 teknisk stilling og 15 administrative stillinger), samt lønnskostnader til instituttleder, utgjør ca 8 mill årlig.

Rammen for fastlønn FVA og eventuell styrking av tekniske støttetjenester blir da 36 mill. Med en snitt årslønn (inkl. sos.kost.) på kr 590 000 per år, gis det rom for 61 stillinger.

Ut fra de faglige hensyn som redegjøres for i dette dokumentet, vil det være svært vanskelig for IFIKK å ivareta sine primæroppgaver med en stillingsstruktur som i 2011 gir mindre enn 65,5 FVA totalt. På noe lengre sikt, vil en optimal stillingsstruktur for instituttet som helhet påvirkes av skaleringen av ex.phil. og en utbedring av misforholdet mellom undervisnings- og forskningsårsverk innenfor faggruppen filosofi, men utgangen på forhandlingene om disse spørsmål kan ikke foregripes her. Som det nå ser ut, trenger altså IFIKK ved planperiodens slutt ca 2,4 mill mer til disposisjon for fastlønn enn det dagens ramme gir, dersom vi skal kunne opprettholde den nødvendige stillingsstruktur.

Differansen mellom de 10 årsverkene som dagens rammer gir rom for, og de 14 stillinger som bør fylles, vil måtte finansieres av andre inntektskilder eller utgiftsreduksjoner. Instituttet har som viktig målsetting å bringe inn flere eksterne midler. Meget relevant i så henseende, er muligheten for at IFIKK blir vertsenhet for et SFF. Økonomien knyttet til et SFF er komplisert, men vil totalt sett øke instituttets økonomiske handlingsrom. Et annet område hvor økt inntjening er mulig, er EVU, hvor instituttet har gode erfaringer,

og hvor vi nå kan benytte ressurser uten at det i særlig grad påvirker vår evne til å levere programemner. Om dette skal kunne påvirke økonomien i betydelig grad, er likevel avhengig av at rammebetingelsene som fastsettes av departement og UiO sentralt gjør inntjening på dette området til en realistisk mulighet. Langsiktige reduksjoner i fastlønnsutgifter er også mulige, avhengig av hvordan skaleringsprosessen for ex.phil blir gjennomført. Modellen for dimensjonering av undervisningsressurser som nå er utarbeidet, innebærer blant annet at hver avgang blant personale som underviser til ex.phil., vil bety en reduksjon i basisbevilgning, frem til et balansepunkt mellom undervisningskapasitet og undervisningsbehov. Avganger ved ex.phil. utgjør rundt halvparten av forventede avganger ved IFIKK i planperioden. Samtidig åpner modellen for en mulig overføring av stillinger til andre enheter, og også for en mulig endring i balansen mellom forsknings- og undervisningskapasitet i filosofigruppen sett under ett. Utfallet av forhandlinger om disse spørsmål, vil påvirke balansepunktet for skaleringen av ex.phil., og dermed også det langsiktige nivået på IFIKKs basisbevilgning, og på IFIKKs fastlønnsbudsjett. Dersom balansepunktet ligger lavere enn tallet på ansatte knyttet til budsjett for ex.phil i 2011, vil et høyt antall avganger fra denne gruppen av ansatte i årene umiddelbart etter planperioden føre til reduksjon i fastlønnsutgiftene.

Imidlertid er disse faktorer alle beheftet med betydelig usikkerhet, og dette gjør det nødvendig å ta forbehold i forhold til planen som her fremlegges. Det ligger derfor en prioritering i utlysningsrekkefølgen, som gis i slutten av dette dokumentet. Planen vil bare kunne realiseres fullt ut dersom IFIKK lykkes i sine bestrebelser på å forbedre instituttets inntekter, eller ved at man tillates å operere med midlertidige underskudd i enkeltår med få avganger, mot slutten av planperioden, som så innhentes i de år hvor avgangene blir u håndterbart mange, umiddelbart etter perioden.

I tabellform kan utgangspunktet for planen gis slik:

Stillinger per fag

|                 | Ønsket             | Antall årsv. etter fratrekk for | Ønskede utlysninger |
|-----------------|--------------------|---------------------------------|---------------------|
|                 | stillingsstruktur* | netto avganger i perioden       | i planperioden      |
| Filosofi        | 8                  | 5                               | 3                   |
| Exphil          | 29,5               | 29,5                            |                     |
| Idéhistorie     | 9                  | 7                               | 2                   |
| Kunsthistorie   | 14                 | 7                               | 7                   |
| Klassiske språk | 5                  | 3                               | 2                   |
| <b>SUM</b>      | <b>65,5</b>        | <b>51,5</b>                     | <b>14,</b>          |

\* Skillet mellom filosofi og exphil er budsjetteknisk, og vil bli opprettholdt så lenge skaleringsprosessen pågår. Tallet for exphil i tabellen er det antall årsverk som er knyttet til fastlønn exphil ved periodens utløp. Ønskede antall tilsetninger til faggruppen samlet, angis i rad "Filosofi"

## Overgripende faglige satsingsområder

IFIKK er et institutt med fire veletablerte faggrupper, med sterke, distinkte faglige tradisjoner. For instituttet vil derfor de enkelte faggruppers prioriteringer og utviklingsbehov være førende for planleggingen, noe strukturen i dette dokumentet også reflekterer. Samtidig, og uten derved å foregripe videre langsiktig faglig prioriteringsarbeid ved IFIKK, kan det konstateres at det finnes flere områder hvor faggruppene styrker og utfyller hverandre på et vis som IFIKK ønsker å betone, og som utgjør, eller kan utvikles til, faglige tyngdepunkter. Antikken er et slikt felt, hvor faggruppen klassiske språk utgjør en naturlig faglig kjerne, men hvor de tre andre faggruppene leverer bidrag som gjør IFIKKs antikkmiljø til et av de ledende i Europa, både på forsknings- og undervisningssiden. I tilknytning til antikken og antikk-resepsjon må også nevnes instituttene i Roma og Athen. Disse representerer store faglige og pedagogiske muligheter, men pålegger samtidig instituttet et ansvar for å opprettholde relevant faglig aktivitet på et sterkt nivå.

Vitenskapsteori og vitenskapshistorie er et annet felt som går ut over den enkelte faggruppe. Feltet er et sentralt område for faggruppen filosofi, noe som blant annet reflekteres i SFF-kandidaten *Center for the Study of Mind in Nature*, som i stor grad er orientert mot samfunns- og naturvitenskaper, og har en sterk vitenskapsteoretisk dimensjon. Samtidig er vitenskapshistorie et område som bygges ut innenfor faggruppen idéhistorie. Blant annet gjennom *Forum for universitetshistorie*, har UiO har flagget behovet for å styrke samspillet mellom empiri og teori på dette område. I dette arbeidet vil IFIKK kunne spille en viktig rolle.

Et tredje fagkryssende utviklingsfelt ligger i skjæringspunktet mellom estetikk, kunstteori og kunsthistorie. Et fjerde felt, relatert til dette, hvor et bredt flertall av kunsthistorikerne står som bidragsytere, dreier seg om modernitet, modernisme, avant-garde, estetikk og kunstteori, både med hensyn til teori og empiri. På begge de nevnte feltene kan IFIKKs faggrupper bidra til det tverrfaglige miljøet ved HF. Ved å ta vare på utviklingsmulighetene som nye tilsetninger gir, vil IFIKK kunne bidra vesentlig til vitaliteten i og den internasjonale forankringen av disse miljøene.

Sist, men ikke minst, vil vi trekke frem etikk, som både er et filosofisk fag og et utpreget tverrfaglig interesseområde. I og med at UiOs etikkprogram nå administrativt er lagt til IFIKK, er det essensielt at instituttet er seg sitt faglige ansvar bevisst i forhold til Universitetets etikksatsing. I samarbeid med etikkprogrammet vil IFIKK støtte opp om grunnforskning i normativ teori, og arbeide for en offensiv utforskning av grensesnittene mellom filosofisk etikk og andre fagområder og mellom etikk som akademisk fag og samfunnet for øvrig.

## Faggruppene

### Filosofi

Faggruppen filosofi består av tidligere avdeling for filosofi, som ved sammenslåingen i 2005 var dimensjonert til 8 stillinger, og tidligere avdeling for ex.phil, ved samme tidspunkt 37,4 stillinger. I 2007 gjenstår formelt 6 ansatte fra første gruppe, men en av disse er i ulønnet permisjon, og har nylig takket ja til en stilling i Storbritannia. Tallet på ansatte med stillinger budsjettmessig knyttet til ex.phil. er 34. Grunnlaget for planlegging i faggruppen filosofi er komplisert, og preges av en betydelig usikkerhet rundt forutsetningene for beslutning. Som det fremgår av innledningen, åpner modellen for dimensjonering av ex.phil. for å endre forholdet mellom undervisningsårsverk og forskningsårsverk i gruppen, som nå har et uforholdsmessig stort innslag av rene undervisningsstillinger. Det kan bety at det langsiktige basisgrunnlaget blir justert i positiv retning. Et annet vesentlig spørsmål av stor strategisk betydning er hvordan en eventuell økning i forskningskapasiteten til faggruppen filosofi skal innløses. Her må tre hensyn avveies. Ett er instituttets evne til å ta vare på og videreutvikle den forskningskompetanse som finnes i ansattegruppen slik den er i dag. Et annet er behovet for å støtte opp under og konsentrere innsats rundt de felt som fremdeles utgjør forskningsmessige styrkeområder, men hvor avgang blant høyt kvalifiserte forskere gjør det svært vanskelig å opprettholde aktiviteten. Et tredje er behovet for å sikre en rimelig bredde i det forskningsbaserte undervisningstilbudet som faggruppen kan tilby studenter på alle nivåer.

#### *Forskning*

Ser man hele filosofimiljøet under ett er det særlig tre områder som utmerker seg forskningsmessig: filosofihistorie (særlig antikken—jfr., det flerfaglige prosjektet *The Oslo Happiness Project*), språk- og bevissthetsfilosofi (med en klar vitenskapsfilosofisk vinkling) og etikk. Disse miljøene har internasjonal profil, de har gjennom lang tid levert arbeider som høster internasjonal anerkjennelse, de ansatte brukes mye som *referees* og sakkyndige i internasjonal sammenheng, og de har også et svært fruktbart samarbeid seg i mellom. SFF-prosjektet *Center for the Study of Mind in Nature* rommer forskere fra alle tre områder. Samtidig har disse områdene mistet essensiell kompetanse de siste år. En ny og betydelig svekkelse er det at vår fremste språkfilosof, en internasjonalt anerkjent forsker av stor betydning for miljøets omdømme på området, trolig sier opp sin stilling i nærmeste fremtid. For å opprettholde kompetansen som var grunnlaget for SFF-søknaden, og som har markert filosofi som et svært vellykket forskningsfag i fakultetets portefølje, er det nødvendig å tilføre gruppen erstatning for dette tapet. Innenfor etikk har avganger også svekket gruppens evne til å opprettholde aktiviteten. På dette feltet er dessuten behovet for veiledning på Master- og PhD-nivå ekstremt stort og fremdeles voksende. Dette er i seg selv en god ting, men legger et stort press på den tilgjengelige arbeidskraft. Det finnes innenfor etikk god forskningsmessig kompetanse i gruppen sett under ett, og den kan styrkes ytterligere gjennom en eventuell omstrukturering av arbeidspliktene knyttet til ex.phil.. Uansett vil blant annet avganger av professorer (knyttet til ex.phil) de nærmeste år likevel øke presset på gjenværende ansatte i feltet. I lys av

etikkens helt sentrale rolle for UiO og for samfunnet for øvrig, er det avgjørende at ikke dette området får lov til å forvitte faglig.

Filosofifaget er i sin natur rettet mot andre vitenskaper, og det er store potensialer for samarbeid (også på tvers av fakultetene, noe blant annet CSMN-prosjektet viser). Et særlig relevant forhold her er ex.phil. For at IFIKK skal kunne oppfylle mandatet som ligger i ansvaret for ex.phil, må den faglige kontakten med andre disipliner og tradisjoner styrkes. Dette fordrer også at filosofifaget utvikler sitt potensial for en noe bredere forskningsprofil, ved å løfte frem flere forskningsmessige styrkefelt i faggruppen. Dette er nødvendig for å sikre at den faglige helheten som bør prege filosofi kan bevares, og det er også en vesentlig betingelse for en god faglig forankring av ex.phil-emnet. For å nå denne målsettingen, vil IFIKK så langt som mulig bygge på den kompetanse som alt finnes i gruppen, blant annet ved å utnytte de muligheter som en økning i forskningsplikten knyttet til ex.phil vil kunne gi. Samtidig vil vi utvikle konkrete områder hvor muligheten for samspill med andre faggrupper og vitenskapelige disipliner er stor. Nøkkelområder her er estetikk og kontinentalfilosofiske tradisjoner, som hermeneutikk og kritisk teori. Disse feltene er gjenstand for stor studentinteresse, og miljøene kan videreutvikles gjennom et samarbeid mellom filosofigruppen og faggruppene idéhistorie og kunsthistorie, og også andre fagområder ved fakultetet. Dette arbeidet er allerede i gang, *Munch-prosjektet* er et eksempel på vellykket tverrfaglig samarbeid av denne typen.

#### *Undervisning*

Filosofi har eget program på alle nivåer, som kvalitetsmessig har vist seg å være internasjonalt meget konkurransedyktige. Filosofer med MA fra Oslo tas opp ved fremragende doktorprogrammer i andre land, samtidig som fagets egen doktorutdanning er vellykket. Dette er et resultat av langsiktig satsing gjennom mange år på grunnutdanningen i faget, hvor studentene har møtt ledende forskere i faget. Imidlertid, slik ressursituasjonen nå er, ser vi at denne ambisjonen er stadig vanskeligere å opprettholde i flere av Bachelor-programmets sentrale emner. Dette svekker den forskningsbaserte undervisningen og videreutviklingen av emner som både har vært grunnlaget for filosofifagets pedagogiske suksess, og, ikke minst, forutsetningen for ex.phils legitimitet som obligatorisk universitetsemne.

#### *Konklusjon*

Ut fra en samlet vurdering av hensynene ovenfor, er det klart at flere områder bør styrkes: språk- og bevissthetsfilosofi er et satsingsområde hvor faggruppen har markert seg tungt, med sterke forskere og god studentpågang. Området har de senere år mistet essensiell vitenskapelig kompetanse, og har stort behov for tilsetting. Dette gjelder også vitenskapsfilosofi, som lenge har vært en viktig komponent i faggruppens strategiske utvikling, og området tidlig moderne filosofi, som forskningsmessig vil kunne knytte sammen flere av faggruppens felt, og vil også være et viktig ledd i arbeidet med å knytte sammen kompetanse på tvers av faggruppene ved instituttet. På etikkområdet har også vesentlig kompetanse forsvunnet, og studenttilstrømmingen til feltet er kraftig. Dog har faggruppen fremdeles relativt bred kompetanse her, som også kunne utnyttes bedre forskningsmessig ved en utvidelse av forskningsplikten i gruppen. På sikt bør også

estetikk tilføres kompetanse, gitt mulighetene for synergier på området mellom kunsthistorie, Idéhistorie og filosofi. Som situasjonen nå fremstår, er det klart at ikke alle disse behov kan møtes innenfor denne planperioden. Flere av dem kan likevel ivaretas gjennom ulike kombinasjoner. Relativt åpne utlysninger, som så sees i forhold til hverandre, kan derfor være en god fremgangsmåte. I samme retning peker også det prekære behovet for å bedre kjønnsbalansen i det som er et svært manndominert fag. Ut fra denne tankegang ville det være klare fordeler ved å utlyse flere stillinger samtidig, men dette er budsjettmessig ikke mulig å få til. Det betyr at de senere utlysninger vil måtte justeres i forhold til den kompetansen som er mulig å få ved de foregående. Første utlysning må sikre tilsetting innenfor områdene *språkfilosofi* og *bevissthetsfilosofi*, med mulighet for kompetanse i *logikk* eller *vitenskapsfilosofi*. Neste utlysning kan kombinere *filosofihistorie* med kompetanse i *vitenskapsfilosofi* eller *bevissthetsfilosofi*. En tredje utlysning vil rettes inn mot *etikk* og *politisk filosofi*. Samlet vil disse tilsettingene kunne bevare de områdene hvor filosofifaget i Oslo har en sterk posisjon, og også bidra til å binde disse områdene tettere sammen.

## IDÉHISTORIE

Ved sammenslåingen i 2005 hadde faggruppen to ansatte i lektorstillinger og syv ansatte med førstestillingsplikt. I 2007 har faget to lektorer og fem ansatte i førstestillinger. Idéhistorie ved UiO er det eneste faget i sitt slag i Norge. Skal faget kunne bevare sin egenart, er det nødvendig at det både innen forskning og forskningsbasert undervisning finnes kompetanse som kan dekke basisemnene som er de europeiske idéhistoriske epokene fra antikken til nyeste tid, samt teori og metode. Idéhistoriske problemstillinger finnes i mange forskjellige fag og berører alle fakulteter: juss, medisin, naturvitenskaper, samfunnsvitenskaper, pedagogikk og teologi i tillegg til humaniora. Idéhistoriske perspektiver retter seg gjerne mot overføringer og forbindelser mellom ulike fagfelt, tradisjoner og språkområder. Idéhistorie er et *historisk* fag i den forstand at det er historiske spørsmålsstillinger som definerer faget.

### *Forskning*

I Norge finnes idéhistorie bare ved Universitetet i Oslo, men faget har søsterinstitusjoner med en noe ulik profil i Sverige, Danmark og Finland. Typisk for idéhistorie i Norge er at faget i hovedsak er konsentrert om europeisk tenkning i vid forstand fra antikken til i dag, med hovedvekt på skriftkulturen. I de senere årene er det imidlertid blitt åpnet for bredere, allmennkulturelle temaer både i forskningen og undervisningen. Faget er videre tverrvitenskapelig og basert på studiet av tekster fra alle områder av den intellektuelle aktiviteten. Karakteristisk for virksomheten er vekten på humanistisk grunnlagsproblematikk, overblikk og formidling. I løpet av de siste 10 årene har det vært en bevisst satsning på norsk idéhistorie ved faget. Denne satsningen har blant annet resultert i 6-binds verket *Norsk idéhistorie*, 3-binds verket *Norsk tro og tanke* og en egen stilling i norsk idéhistorie. For de nærmeste årene har faggruppen valgt å samle seg om to satsningsområder:

Det første knytter seg til spørsmål vedrørende de humanistiske fags historie, teori og metode: dels grunnlagsproblemer i tilknytning til hermeneutikk og språkteori, dels spørsmålet om hvordan de humanistiske fags historiske oppkomst og utvikling har formet fagene slik de møter oss i dag. Faggruppens kompetanse på området er, generelt sett, meget god. Imidlertid forutsetter en konkret og meget viktig dimensjon i tematikken ny kompetanse. En vesentlig faktor for utviklingen av de humanistiske fag, er det dynamiske og spenningsfylte samspillet med naturvitenskapene. Idéhistorisk forskning på naturvitenskapene vil dermed være et viktig bidrag til denne satsingen. Slik kompetanse åpner også for nært samarbeid angående både forskning og undervisning med deler av filosofigruppen, og også med kunsthistoriefaget. Ved å bidra til at det skapes et bredt vitenskapshistorisk miljø som løftes frem som et satsingsområde, ønsker IFIKK å styrke forskerrekrutteringen til idéhistoriefaget. Dette er en vesentlig målsetting, gitt at de fleste vitenskapelig ansatte i faggruppen vil gå av for aldersgrensen i løpet av de neste ti år.

Det andre satsningsområdet er norske tidsskrifters idéhistorie. Idéhistorie er det faget ved siden av Nordisk litteraturvitenskap som produserer flest hovedfags- og masteravhandlinger om norske tidsskrifter. Dessuten har *Norsk idéhistorie* brukt de

allmennkulturelle tidsskriftene som kilde for å kartlegge hva som rører seg i idélivet til enhver tid. Faggruppen ønsker derfor å videreutvikle en ramme for hvordan man kan forske på norske tidsskrifter, og hvordan det kan være mulig å gi en sammenfattende fremstilling av norske tidsskrifters idéhistorie. Hovedmålet med prosjektet er utgivelse av et tobindsverk på ca. 1000 sider som dekker tidsskriftenes historie fra 1760 til i dag, med hovedvekt på de allmennkulturelle tidsskriftene.

I gjennomføringen av disse satsingene ligger også en strategisk målsetting. Det er en stor produksjon av bøker og artikler ved faget, som gir viktige bidrag til offentlig debatt, men produksjonen har ikke gitt tilstrekkelig uttelling i det belønningssystemet som nå er implementert. Faggruppen arbeider derfor for å dreie mer av publikasjonen mot sammenhenger som i større grad gir slik uttelling, blant annet ved å utvide de internasjonale kontaktene og øke publiseringstakten på internasjonale språk. Som et ledd i dette, tok faget i 2003 et initiativ overfor miljøer i de andre skandinaviske landene om et interskandinavisk tidsskrift med engelsk som publiseringsspråk (første nummeret kommer denne høsten). Idéhistorie har også tatt initiativ overfor Institutt for nordeuropastudier ved Humboldt universitetet i Berlin og Institutt for vitenskapshistorie ved universitetet i Frankfurt og ligger nå i forhandlinger om et forpliktende samarbeid både når det gjelder forskning og utveksling av studenter og lærere.

Samtidig med at man gjennomfører en fokusert satsing innenfor enkelte områder må idéhistorie, nettopp som historisk fag, opprettholde vitenskapelig kompetanse innenfor de sentrale Europeiske epokene. Særlig tynt rustet står faggruppen nå i forhold til antikken og middelalderen. Tilsetting her vil også bidra til å knytte idéhistorie som fag tettere opp mot IFIKKs største tverrfaglige kjerneområde, med betydelig faglig synergieffekt.

#### *Undervisning / Utdanning*

Faget har vist tilbakeholdenhet med å tilby mange emner. Basisundervisningen på 1000-nivå er kronologisk organisert. Emnene på 2000-nivå er mer tematiske, og står foran en omfattende revisjon. Ni MA-emner kommer i tillegg. Utover den regulære idéhistoriske undervisningen, har faget også ansvaret for ex.fac.-undervisningen på program for kultur- og idéstudier (EXFAC03-KULT). Forholdet mellom de ansattes forskningsinteresser og de kronologiske og tematiske emnene som tilbys fungerer godt.

Idéhistorie hadde en sterk utvikling i løpet av 1980-tallet som toppet seg i perioden 1990-95. Kvalitetsreformen førte til en viss tilbakegang i studiepoengsproduksjonen, men de siste tallene viser at denne tendensen er snudd. Nyorganiseringen av bachelorprogrammet i Kulturstudier der idéhistorie nå er presentert som en egen linje, forventes også å gi en ytterligere bedring. Reorganiseringen har allerede gitt en økning i antall søknader til programmet på 18% samtidig som fakultetet har økt kvoten fra 100 til 125. Faggruppen har også håp om at reorganiseringen av emneporteføljen på 2000-nivå vil virke positivt. Dette sammen med en bevisst satsing på å tilby attraktive kurs der faggruppen er inne med 40-grupper, i særlig grad de store områdestudiene, vil trolig øke studiepoengsproduksjonen.

I forbindelse med satsningen på utvidet internasjonalisering ved faget, arbeides det for tiden med å utvikle et engelskspråklig emne om norsk idéhistorie.

### *Konklusjon*

For at den forskning og forskningsbaserte undervisning som ligger til grunn for den faglige satsingen fremover skal kunne opprettholdes og videreutvikles, må faggruppen tilføres forskere på to sentrale områder: *naturvitenskapenes historie* og *antikkens og middelalderens idéhistorie*. Tilsetninger i disse områdene vil styrke de fagkryssende satsingsfelt for IFIKK som ble fremhevet innledningsvis, og dermed bidra betydelig til å gjøre IFIKK til et sterkere og mer integrert forskningsmiljø med dypere undervisning. En tilsetning i vitenskapshistorie vil dessuten være viktig for det interfakultære samarbeidet som er en av intensjonene med kvalitetsreformen.

## KUNSTHISTORIE

Kunsthistorie har i dag 9,5 fast vitenskapelige ansatte med forskningsplikt og en fast ansatt lektor, det samme som ved sammenslåingen i 2005. I tillegg er en middelalderstilling under vitenskapelig komite-behandling/vurdering. En ansatt med forskningsplikt går av fra 2007, ytterligere fire (tre og et halvt årsverk) når aldersgrensen i løpet av planperioden. Faggruppen er derfor på vei inn i en periode med mulighet for stor faglig fornyelse. Kunsthistorie er et fag med meget stor studenttilstrømning, og har en svært høy studiepoengproduksjon, både aggregert og per undervisningsårsverk. Mange av de vitenskapelige ansatte har ansvar for den mer forskningsbaserte undervisningen, mens lektor og timelærere er engasjert for å arbeide med undervisningen på 1000- nivå, samt EVU. En viktig strategisk oppgave for faggruppen blir å gjøre grunnundervisningen i faget mindre avhengig eksternt arbeidskraft, og øke kontakten med vitenskapelig ansatte for studenter også på dette nivået. Fordi langt flere kvinnelige enn mannlige forskere når pensjonsalder de nærmeste år, vil det også for denne faggruppen være viktig å prioritere kjønnsperspektivet i arbeidet med de konkrete tilsetninger som IFIKK ønsker å gjøre i dette faget.

### *Forskningsprofil*

Typisk for kunsthistorie ved UiO har vært en bred undervisningsprofil og en markert individuell forskningsprofil. Den høye studiepoengsproduksjon ved faget har trolig bidratt til en relativt lav grad av publisering i tellende kanaler. Sammensetningen av fagpersonalet pr. i dag viser følgende faglige tyngdepunkter og etablerte kompetanser: Billedkunst på 18- og 1900- tallet dekkes av fem ansatte; Norsk og nordisk arkitektur og design på 18-1900-tallet dekkes av tre ansatte. I de senere år har man sett tendenser til en bredere orientering i retning av nyere kunstteori, arkitektur- og designteori blant så vel ansatte som studenter. Det er blitt arbeidet med avantgardestudier og kjønnsperspektiver. De tverrfaglige aspekter ved faget har også kommet sterkere frem.

Faggruppens hovedmålsetning er å øke forskningsaktiviteten de nærmeste årene. Kunsthistorisk forskning er kostnadskreven både med hensyn til prosjektmidler og formidling/publisering. På den bakgrunn er faget avhengig av øremerkede midler for å kunne gjennomføre den ønskede satsning. For at IFIKK skal kunne klare dette, er det vesentlig at faggruppens høye studiepoengproduksjon opprettholdes.

En fagstrategisk profil de neste årene tar sikte på å kombinere en fortsatt bred undervisningsprofil med en mer prioritert spisset forskning samlet om utvalgte emner innen norsk og skandinavisk kunst 1750-2000 sett i et internasjonalt perspektiv. Forskningssatsningen vil i hovedtrekk bli organisert prosjektvis, delvis gjennom nasjonale og internasjonale nettverk og kontakter. Faget har en sterk tradisjon for samarbeid med nasjonale, nordiske, og internasjonale forskningsinstitusjoner, så vel som ledende kunstmuseer. Flere av forskningsprosjektene skal ledes av IFIKKs fast ansatte, men gjerne i samarbeid med forskere utenfor universitetet. En strategisk målsetting—meget vesentlig, sett lys av fagets rekrutteringsbehov i årene fremover—er at hvert større prosjekt som er ledet av UiO vil knytte til seg minimum en phd-stipendiat. Dette

innebærer et øket fokus på forskerutdanning, slik at de som ønsker å ta en Phd får et bedre tilbud, både når det gjelder søknadsfasen og gjennomføringsfasen.

Forestillinger knyttet til begrepene "modernitet", "modernisme" og "avant-garde", står sentralt innen drøftingen av billedkunst, arkitektur og design. Forskning innen kunsthistorie med utgangspunkt i disse overgripende begrepene åpner for en stor grad av tverrfaglighet inn mot andre grupper ved IFIKK og vil stå sentralt i den overordnede satsningen i planperioden. I denne sammenheng vil det også være relevant å trekke inn forskning knyttet til kjønn og identitet.

-Ved fagenhet for kunsthistorie har norsk visuell kunst med Munch som et definitivt tyngdepunkt allerede gitt resultater i form av vitenskapelig publikasjoner og utstillinger de senere årene. Den eksterne etterspørselen er stor og de internasjonale samarbeidsmulighetene er gode. Skandinavisk kunst i den perioden Munch er aktiv har i de senere år fått en økende oppmerksomhet.

-Et annet internasjonalt forskningsfelt er samtidskunst, avantgarde og tverrestetiske studier. Dette feltet er forskningsfelt preget av tverrestetiske og intermediale perspektiver med koblinger til både det medievitenskapelige miljøet og estetikkmiljøet. Inn i dette feltet ligger også en forskningsprofil om fotografiets teori og historie, samt videre forbindelser til visuell kultur.

-Et nylig igangsatt nasjonalt nettverk, initiert og ledet av UiO, har senmodernismens arkitektur og design i Norge 1950-70 som sitt tyngdepunkt. En slik satsning er tidligere ikke blitt utført i Norge og følger internasjonal forskning fra de senere år og viderefører forskningen om norsk funksjonalisme. Også nordiske kontakter og samarbeid er her delvis etablert.

-Innenfor feltet nordisk kunst og arkitektur (1780-1850) finnes i dag forskningskompetanse i fagmiljøet med flere publiserte avhandlinger. Temaet er et trygt forankret forskningsfelt i Skandinavia. Den teoretiske diskusjonen innenfor fagområdet knyttet til det greske og det romerske materialet, står sentralt i denne perioden. Det vil bli av stor betydning å utnytte den ressurs som finnes ved Det Norske Institutt i Roma, i samarbeide med de andre nordiske institusjonene samme sted.

For å realisere forskningsprofilen med tilstrekkelig tyngde er det nødvendig både med et visst tilflyt av stipendiater og en nyrekruttering opp mot de spesifiserte satsningsfelt. I hovedtrekk er det ønskelig å noenlunde beholde den prosentvise fordelingen som i dag eksisterer mellom billedkunst, arkitektur og design.

### *Undervisning*

Kunsthistorie ved UiO har tradisjon for og ser sin klare styrke i å bibeholde sin noe tradisjonelle undervisningsprofil på lavere nivå (innføring i sentrale emner innen vestens kunsthistorie fra antikken til i dag). Mange institutter har forlatt en slik profil og faggruppen mener at den tradisjonelle undervisningsprofilen representerer en styrke og

egenart som vil gi UiO et konkurransefortrinn på dette området. For fullt ut å kunne utnytte dette fortrinnet, er det også nødvendig at faggruppen gjennomfører en omlegging av undervisningsformen, slik at studenter på alt på 1000-nivå kontakt med faggruppens forskere. For å få til dette, vil faggruppen legge om til systematisk bruk av nettbasert undervisning, etter mønster av idéhistorie. Dette forutsetter tilføring av spesialisert undervisningskompetanse, i form av nettlærere, men det vil også bety innsparinger i utgiftene til eksterne lærere.

### *Konklusjon*

Fagets undervisningsprofil krever kompetanse på høyt nivå fra antikken til samtidskunst. En målsetting er å ha tilsatte i stillinger med forskningsplikt innenfor undervisningens hovedområder. Omlegging av undervisning på grunnnivå, som vil gjøre faget mindre avhengig av eksterne lærerkrefter, vil kreve tilsettinger i lektorstillinger.

For å realisere forskningsprofilen med tilstrekkelig tyngde er det nødvendig både med et visst tilflyt av stipendiater og en nyrekruttering opp mot det spesifiserte satsningsfelt. I hovedtrekk er det ønskelig å noenlunde beholde den prosentvise fordelingen som i dag eksisterer mellom billedkunst, arkitektur og design. For å opprettholde vitenskapelig kompetanse innenfor vesentlige satsingsområder, og samtidig sikre sterke søkere, er det nødvendig å utlyse relativt bredt, med sikte på til sammen fem tilsettinger på førsteamanuensisnivå. *Nyere tids kunsthistorie, samtidskunst, nyere medier, designhistorie og design-teori* vil trenge flere tilsettinger, men det bør, ved første utlysning, gis en indikasjon på et særskilt behov for å dekke *designhistorie og design-teori*. En senere utlysning innenfor samme bredt avgrensede område, vil så bli bestemt av hvilke områder som dekkes av tilsettingen i den forrige stillingen. I *antikkens kunsthistorie* står gruppen per i dag udekket i den faste staben, noe som innebærer at en basal del av vår undervisning for nye studenter må dekkes med innleid arbeidskraft. Tidligere delte kunsthistorie en stilling innen området med arkeologi, men dette har falt bort. Med tanke på at dette utgjør et satsningsområde innen instituttet er det av stor viktighet å få stillingen besatt så fort som mulig. Dette også av hensyn til at kunsthistorie skal dekke området innen sin undervisning på 1000 nivå, samt utvikle emner av relevans i forhold til ønsket om å holde oppe undervisning i kunsthistorie ved instituttet i Roma. I den forbindelse er det også verdt å nevne at det vil være naturlig å styrke aktiviteter knyttet til kunsthistorie ved instituttet i Athen. *Renessanse og barokk* er et helt sentralt område innen kunsthistorisk forskning og undervisning, som det er behov for å videreføre både ut fra dette forhold, men også med hensyn til satsingen på antikk, der antikkresepsjon også inngår. Endelig er *Nordisk kunst og arkitektur 1750-1900* et område knyttet til faggruppens forskningsprioriteringer. Dette området er avhengig av tilsetning for å erstatte kompetanse som hos ansatte som når aldersgrensen i løpet av planperioden.

## KLASSISKE SPRÅK

Faggruppen teller i dag, som ved sammenslåingen i 2005, fem fast vitenskapelig ansatte, tre i latin (professor, førsteamanuensis, universitetslektor) og to i gresk (professor, universitetslektor). Universitetslektoren i gresk går av med pensjon ved årets slutt. Det vil da være en ansatt i gresk, som fyller 67 i slutten av planperioden. Faggruppen trenger derfor først og fremst tilføring av ressurser på gresksiden.

### *Forskning*

Klassisk filologi er i Norge i dag først og fremst et forskningsfag, hvilket blant annet gjenspeiles i omfangsrik internasjonal publisering og relativt sett mange stipendiater og postdoktorer. Faggruppen er ledende i nasjonal sammenheng, og flere nåværende innehavere av rekrutteringsstillinger er svært dyktige. Det er imidlertid en reell fare for å miste talenter til utlandet dersom stillinger ikke blir utlyst i den nærmeste framtid.

Gjennom videre satsning på en faggruppe som har svært gode resultater på forskningssiden, vil IFIKK bygge opp spisskompetanse på et felt som i blant kan synes smalt i Norge, men som har stor betydning og prestisje internasjonalt. IFIKK ønsker også å bidra til den gryende gjenoppblomstring av klassiske språk og antikkstudier som nå finner sted i skoleverket, og er i ferd med å danne tverrfaglige satsingsgrupper som vil kunne spille inn i og medvirke til denne prosessen. Denne utviklingen er avhengig av en videre satsing på klassisk filologi som et sterkt forskningsbasert undervisningsfag. Dette er også en naturlig prioritering i og med at klassisk filologi er en grunnleggende komponent i antikk-feltet, et vesentlig faglig styrkepunkt for instituttet.

### *Undervisning*

Fagets studenter har begrensede muligheter på arbeidsmarkedet, noe som fører til at seksjonen har hatt – og til en viss grad bør ha – et forholdsvis lavt antall studenter. Dertil kommer at undervisningen er krevende: Det krever stor innsats av lærerkrefter å skulle lære studentene språk som har en svært forskjellig struktur fra moderne norsk. Dette kommer også til syne i at strykprosenten i faget er høy, slik den også er på andre vanskelige språkfag. Dette er en sannsynlig årsak til at faget ligger noe under de andre fagene ved IFIKK når det gjelder studiepoengsenheter per undervisningsårsverk.

Samtidig er det i denne situasjonen et stort potensial for å øke gjennomstrømningen og studiepoengproduksjonen gjennom innsats av lærerkrefter for å bringe strykprosenten ned. Seksjonen har hatt fem avganger siden 1996, men bare tre nyansettelser. Seksjonen har derfor to færre stillinger i en periode hvor studenttallet har økt og seksjonen har fått nye undervisningsplikter i antikk kultur og retorikk. På 90-tallet hadde faggruppen en stilling som i stor grad var viet "Antikkens kultur". Denne stillingen har forsvunnet, samtidig som området igjen er innført, og har god tilstrømning av studenter, noe som selvsagt er bra, men som også øker behovet for undervisningskrefter.

Som et fag særlig innrettet mot forskning har faget mye å tilby resten av universitetet. Kunnskaper i gresk og/eller i latin er viktige for mange forskningsområder ved IFIKK (antikk og middelalderlig filosofi og idéhistorie), og også for mange ved andre institutter

(romanske språk, antikk historie og litteraturhistorie, klassisk arkeologi, middelalderstudier, religionsvitenskap). Dette gjelder både studenter i disse fagene, og forskere som kan ha behov for å trekke på den kompetansen faggruppen besitter. Denne kompetansen er først og fremst kunnskaper i gresk og latinsk språk og litteratur. Dette er fagets kjerne; det faggruppen kan som ingen andre kan. Denne kunnskapen må bevares og videreutvikles, også når faggruppen ser seg om etter muligheter for å tilby kurs på andre og mer ”lukrative” felt. Det er derfor først når behovene for undervisningskapasitet og gode forskningsmiljøer her er dekket, at en liten seksjon som klassisk har kapasitet til å tilby andre kurs. IFIKK erkjenner at faggruppen nå er i en meget vanskelig situasjon, hvor høyere undervisningen på kjerneområdene står i fare.

#### *Konklusjon*

Behovet for tilsetting i *gresk* er akutt. Selv om behovet for undervisningsressurser på lavere nivåer er høyt, ønsker instituttet å lyse ut en førsteamanuensisstilling. Dette for å opprettholde en for IFIKK essensiell forskningsportefølje, for å markere klassisk filologi som et forskningsfag, en kjerne i antikke studier, og for å kunne ivareta undervisning på høyere nivåer. En ny utlysning i *gresk* vil være nødvendig mot slutten av perioden, i og med at en professor i gresk vil nå pensjonsalder.

## **FORSLAG TIL UTLYSNINGER I PLANPERIODEN**

Utlysninger fram til og med 2009 kan dekkas inn av beløp tilsvarende forventet rammebudsjett for 2007. Videre tilsetninger bygger på forventninger både om forsterket inntjening i forhold til 2007, og en noe større reduksjon i lønnskostnader enn de som følger av aldersbestemt avgang. Grunnlaget for disse forventninger fremgår i avsnittet om IFIKKs økonomiske situasjon. Utligningsplanene for 2009-11 er derfor underlagt forbehold om at disse forventningene innfris.

2007:

2 lektorstillinger utlyses

- Kunsthistorie:  
prosjektstillinger (nettlærere) engasjement i inntil 3 år: IKT- basert gruppeundervisning/ mappeevaluering etc. på 1000-nivå.

4 førsteamanuensisstillinger utlyses

- Kunsthistorie: Nyere tids kunsthistorie, samtidskunst, nyere medier, designhistorie og design-teori.
- Klassiske språk: Gresk
- Idéhistorie: Naturvitenskapens historie
- Filosofi: Språk/bevissthetsfilosofi, med kompetanse i vitenskapsfilosofi eller logikk

2008

2 førsteamanuensisstilling utlyses:

- Kunsthistorie: Antikkens kunsthistorie.
- Filosofi: Filosofihistorie (tidlig moderne) med kompetanse i vitenskapsfilosofi eller bevissthetsfilosofi

2009

1 førsteamanuensisstillinger utlyses:

- Kunsthistorie: Nyere tids kunsthistorie, samtidskunst, nyere medier, designhistorie og design-teori

2010

2 førsteamanuensisstillinger utlyses:

- Idéhistorie: Antikkens og middelalderens Idéhistorie
- Kunsthistorie: Renaissance og barokk

2011

3 førsteamanuensisstillinger utlyses:

- Filosofi: Etikk og politisk teori
- Klassiske språk: Gresk
- Kunsthistorie: Nordisk kunst og arkitektur 1750-1900

**Tabelloversikt: Utlysninger per fag fordelt på år**

|                 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | SUM PER<br>FAG |
|-----------------|------|------|------|------|------|----------------|
| Filosofi        | 1    | 1    |      |      | 1    | 3              |
| Idéhistorie     | 1    |      |      | 1    |      | 2              |
| Kunsthistorie   | 3    | 1    | 1    | 1    | 1    | 7              |
| Klassiske språk | 1    |      |      |      | 1    | 2              |
| SUM PER ÅR      | 6    | 2    | 1    | 2    | 3    |                |